

# Inhoudsopgave

**Lijst van afkortingen / 17**

**Voorwoord / 21**

**1 Inleiding / 23**

- 1.1 Het arbeidsrecht; een begripsbepaling / 23
- 1.2 Het collectieve en individuele arbeidsrecht / 23
  - 1.2.1 Inleiding / 23
  - 1.2.2 Het collectieve arbeidsrecht / 24
  - 1.2.3 Het individuele arbeidsrecht / 25
- 1.3 Nietigheid en vernietigbaarheid / 27

**2 De overeenkomsten tot het verrichten van arbeid / 29**

- 2.1 Inleiding / 29
- 2.2 De overeenkomst tot aanneming van werk / 29
  - 2.2.1 Aanneming van werk in regie / 30
- 2.3 De overeenkomst van opdracht / 30
- 2.4 De arbeidsovereenkomst / 31
  - 2.4.1 Inleiding / 31
    - 2.4.1.1 De gezagsverhouding / 32
    - 2.4.1.2 Loon / 32
    - 2.4.1.3 Arbeid / 33
    - 2.4.1.4 Gedurende zekere tijd / 33
    - 2.4.1.5 Het toenemende belang van de partijbedoeling en de maatschappelijke positie van de ‘werker’ / 34
  - 2.4.2 Het aangaan van de arbeidsovereenkomst / 36
    - 2.4.2.1 Werving en selectie / 36
    - 2.4.2.2 De aspirant-werkgever / 37
    - 2.4.2.3 De sollicitant / 37
    - 2.4.2.4 Rechtsbescherming / 38
    - 2.4.2.5 Redelijkheid en billijkheid / 39
    - 2.4.2.6 Wet op de medische keuringen / 39
    - 2.4.2.7 Liegrecht en zwijgrecht / 41
    - 2.4.2.8 Wilsgebreken / 43
  - 2.4.3 De arbeidsovereenkomst met een minderjarige / 44
    - 2.4.3.1 Bijzondere regeling voor minderjarigen / 45
    - 2.4.3.2 Personen van 16 jaar of ouder / 45
    - 2.4.3.3 Personen jonger dan 16 jaar / 45
    - 2.4.3.4 Bijstand van wettelijk vertegenwoordiger / 46
  - 2.4.4 De kosten van de arbeidsovereenkomst / 46

|          |                                                                                                    |
|----------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2.4.4.1  | Kosten geschrift / 47                                                                              |
| 2.4.4.2  | Verstrekken van een afschrift aan de werknemer / 48                                                |
| 2.4.5    | Informatieplicht van de werkgever / 48                                                             |
| 2.4.5.1  | Welke gegevens moeten worden verstrekt? / 49                                                       |
| 2.4.5.2  | De huishoudelijke hulp / 50                                                                        |
| 2.4.5.3  | Vorm van de te verstrekken gegevens / 51                                                           |
| 2.4.5.4  | Tijdstip van het verstrekken van de informatie / 51                                                |
| 2.4.5.5  | Bewijslast / 51                                                                                    |
| 2.4.5.6  | Aansprakelijkheid van de werkgever / 52                                                            |
| 2.4.5.7  | Nietigheid / 52                                                                                    |
| 2.4.6    | Overheidspersoneel / 52                                                                            |
| 2.4.6.1  | De ‘ambtenaar’ / 53                                                                                |
| 2.4.6.2  | De aanstelling / 53                                                                                |
| 2.4.6.3  | De openbare dienst / 54                                                                            |
| 2.4.6.4  | ‘Het werkzaam zijn’ / 55                                                                           |
| 2.4.6.5  | De arbeidscontractant / 56                                                                         |
| 2.4.6.6  | Toepasselijkheid wettelijke regeling arbeidsovereenkomst / 56                                      |
| 2.5      | Gemengde overeenkomsten / 56                                                                       |
| 2.5.1    | Leerovereenkomst geruisloos arbeidsovereenkomst geworden? / 58                                     |
| 2.6      | Flexibele arbeidsrelaties / 58                                                                     |
| 2.6.1    | Inleiding / 58                                                                                     |
| 2.6.2    | De oproepverhouding / 59                                                                           |
| 2.6.3    | De freelanceverhouding of de zelfstandige zonder personeel / 61                                    |
| 2.6.4    | De thuiswerkverhouding / 61                                                                        |
| 2.6.5    | De uitzendverhouding / 62                                                                          |
| 2.6.5.1  | Uitzendovereenkomst / 63                                                                           |
| 2.6.5.2  | ‘Uitoefening van het beroep of bedrijf’ / 64                                                       |
| 2.6.5.3  | ‘Ter beschikking stellen van een derde’ / 65                                                       |
| 2.6.5.4  | ‘Onder toezicht en leiding van de derde’ / 65                                                      |
| 2.6.5.5  | ‘Opdracht’ / 67                                                                                    |
| 2.6.5.6  | Bijzondere regels voor de uitzendovereenkomst / 67                                                 |
| 2.6.5.7  | De intraconcernuitlening / 67                                                                      |
| 2.6.5.8  | Het terzijde schuiven van een reeks arbeidsovereenkomsten die is aangegaan voor bepaalde tijd / 67 |
| 2.6.5.9  | Berekening van de periode van zesentwintig weken / 68                                              |
| 2.6.5.10 | Het tegengaan van de draaieurconstructie / 69                                                      |
| 2.6.5.11 | Het zogenoemde ‘uitzendbeding’ / 69                                                                |
| 2.6.5.12 | Beëindiging op verzoek van de derde / 70                                                           |
| 2.6.5.13 | Onverwijld opzegging door de (uitzend)werknemer / 71                                               |
| 2.6.5.14 | De duur van het uitzendbeding / 71                                                                 |
| 2.6.5.15 | De ABU-CAO en het fasensysteem / 72                                                                |
| 2.6.5.16 | Fase A / 73                                                                                        |
| 2.6.5.17 | Fase B / 73                                                                                        |
| 2.6.5.18 | Fase C / 74                                                                                        |
| 2.6.5.19 | Wet allocatie arbeidskrachten door intermediairs / 74                                              |
| 2.6.5.20 | ‘Tegen vergoeding’ / 75                                                                            |
| 2.6.5.21 | ‘Een ander’ / 75                                                                                   |
| 2.6.5.22 | ‘Onder diens gezag en leiding’ / 75                                                                |

|          |                                                                                   |
|----------|-----------------------------------------------------------------------------------|
| 2.6.5.23 | 'Anders dan krachtens met deze gesloten arbeidsovereenkomst' / 76                 |
| 2.6.5.24 | Uitzonderingen / 76                                                               |
| 2.6.5.25 | 'Geleverde zaak of tot stand gebracht werk' / 77                                  |
| 2.6.5.26 | Collegiale uitlening / 77                                                         |
| 2.6.5.27 | De intraconcernuitlening / 77                                                     |
| 2.6.5.28 | Nadere voorschriften / 78                                                         |
| 2.6.5.29 | De gelijke behandeling van de ter beschikking gestelde arbeidskrachten / 78       |
| 2.6.5.30 | Toegang tot bedrijfsvoorzieningen of diensten in de inlenende onderneming / 79    |
| 2.6.5.31 | De registratieplicht / 80                                                         |
| 2.6.5.32 | De verplichte vacaturemelding / 80                                                |
| 2.6.5.33 | Het verbod op het bedingen van een tegenprestatie van de arbeidskracht / 81       |
| 2.6.5.34 | Het belemmeringsverbod / 81                                                       |
| 2.6.5.35 | Het onderkruiperverbod / 83                                                       |
| 2.6.5.36 | De informatieverplichting over de arbeidsomstandigheden van de arbeidsplaats / 83 |
| 2.6.5.37 | De handhaving van de WAADI / 84                                                   |
| 2.6.6    | Payrolling / 84                                                                   |
| 2.6.7    | Het rechtsvermoeden van het bestaan van een arbeidsovereenkomst / 88              |

### **3 De gezagsverhouding / 91**

|       |                                           |
|-------|-------------------------------------------|
| 3.1   | Inleiding / 91                            |
| 3.2   | De invulling van de gezagsverhouding / 92 |
| 3.3   | Het directierecht van de werkgever / 95   |
| 3.3.1 | Ordevoorschriften / 95                    |

### **4 Het loon / 97**

|         |                                                                           |
|---------|---------------------------------------------------------------------------|
| 4.1     | Inleiding / 97                                                            |
| 4.2     | Het loonbegrip / 97                                                       |
| 4.2.1   | Loon / 97                                                                 |
| 4.2.2   | Geen loon / 99                                                            |
| 4.2.3   | Het minimumloonbegrip / 100                                               |
| 4.3     | Geoorloofde loonvormen / 100                                              |
| 4.3.1   | Inleiding / 100                                                           |
| 4.3.2   | Geld / 101                                                                |
| 4.3.3   | Loon in natura / 101                                                      |
| 4.3.4   | De dienstwoning / 101                                                     |
| 4.3.5   | Diensten en dergelijke / 102                                              |
| 4.3.6   | Effecten en dergelijke / 102                                              |
| 4.3.7   | Werkelijke waarde / 103                                                   |
| 4.3.8   | Sanctie op voldoening van het loon in een niet-geoorloofde loonvorm / 103 |
| 4.3.8.1 | Verjaring / 103                                                           |
| 4.3.8.2 | De betekenis van de woorden 'niet-bevrijdend' / 103                       |
| 4.4     | Voldoening van het in geld vastgestelde loon / 104                        |

|         |                                                                                                             |
|---------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 4.4.1   | Inleiding / 104                                                                                             |
| 4.4.2   | Buitenlandse valuta / 104                                                                                   |
| 4.4.3   | Sanctie op onjuiste voldoening van het in geld vastgesteld loon / 105                                       |
| 4.5     | Voldoening van het anders dan in geld vastgesteld loon / 105                                                |
| 4.5.1   | Inleiding / 105                                                                                             |
| 4.5.2   | Sanctie op onjuiste voldoening van het anders dan in geld vastgesteld loon / 105                            |
| 4.5.3   | Verhinderend tot de voldoening van het anders dan in geld vastgestelde loon / 105                           |
| 4.5.3.1 | Ongewilde gevolgen? / 106                                                                                   |
| 4.5.4   | Sanctie in verband met de verhindering tot de voldoening van het anders dan in geld vastgestelde loon / 106 |
| 4.6     | Het inzagerecht van de werknemer / 106                                                                      |
| 4.6.1   | Inleiding / 106                                                                                             |
| 4.6.2   | Nadere invulling van het inzagerecht / 107                                                                  |
| 4.6.3   | Inzagerecht voor derde(n) / 108                                                                             |
| 4.6.4   | Sanctie / 108                                                                                               |
| 4.6.5   | Geheimhouding / 108                                                                                         |
| 4.7     | Het tijdstip van loonbetaling / 109                                                                         |
| 4.7.1   | Inleiding / 109                                                                                             |
| 4.7.2   | Betaling van het 'naar tijdruimte vastgesteld geldloon' / 109                                               |
| 4.7.2.1 | Betalingstermijn / 109                                                                                      |
| 4.7.2.2 | Verlenging van de betalingstermijn / 110                                                                    |
| 4.7.2.3 | Vernietiging van de verlenging van de betalingstermijn / 110                                                |
| 4.7.3   | Het 'niet naar tijdruimte vastgesteld geldloon' / 111                                                       |
| 4.7.3.1 | Het stukloon / 111                                                                                          |
| 4.7.3.2 | Het stukloon en de voorschotregeling / 111                                                                  |
| 4.7.3.3 | Het winstaandeel / 112                                                                                      |
| 4.7.3.4 | Vernietiging betalingstermijnen van het stukloon en het winstaandeel / 112                                  |
| 4.7.4   | Samenloop / 112                                                                                             |
| 4.7.5   | De sanctie op niet tijdige loonbetaling / 113                                                               |
| 4.7.5.1 | Wettelijke verhoging / 113                                                                                  |
| 4.7.5.2 | Berekening wettelijke verhoging / 113                                                                       |
| 4.7.5.3 | Omvang wettelijke verhoging / 114                                                                           |
| 4.7.5.4 | Matigingsrecht van de rechter / 114                                                                         |
| 4.7.5.5 | Vernietigbaarheid / 115                                                                                     |
| 4.8     | Plaats van voldoening van het loon / 115                                                                    |
| 4.8.1   | Inleiding / 115                                                                                             |
| 4.8.2   | De plaats van het voldoen van het in geld vastgesteld loon / 115                                            |
| 4.8.3   | De plaats van het voldoen van het niet in geld vastgesteld loon / 115                                       |
| 4.8.4   | Drank- en Horecawet / 116                                                                                   |
| 4.9     | Looninhouding en loonbesteding / 116                                                                        |
| 4.9.1   | Inleiding / 116                                                                                             |
| 4.9.2   | Looninhouding door de werkgever / 116                                                                       |
| 4.9.2.1 | Verboden inhoudingen op het loon / 116                                                                      |
| 4.9.2.2 | Staangeld / 117                                                                                             |
| 4.9.2.3 | Toegestane inhoudingen / 117                                                                                |

|           |                                                                                                          |
|-----------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 4.9.3     | Loonbesteding, gedwongen winkelnering / 118                                                              |
| 4.9.3.1   | Fooien / 118                                                                                             |
| 4.9.3.2   | Studieovereenkomst / 119                                                                                 |
| 4.9.4     | Looninhouding en loonbesteding, de uitzonderingen / 120                                                  |
| 4.9.4.1   | Pensioenfondsen en pensioenverzekering / 120                                                             |
| 4.9.4.2   | Pensioenovereenkomst / 121                                                                               |
| 4.9.4.3   | Formele voorschriften voor pensioenfonds / 121                                                           |
| 4.9.4.4   | Pensioenverzekering / 122                                                                                |
| 4.9.4.5   | Aangewezen fondsen / 122                                                                                 |
| 4.9.4.6   | Beperking inhoudingsmogelijkheden / 122                                                                  |
| 4.9.4.7   | Aangewezen spaarregelingen / 123                                                                         |
| 4.9.4.8   | Minderjarigen / 123                                                                                      |
| 4.9.4.9   | De sanctie, nietigheid / 123                                                                             |
| 4.9.5     | De volgoovereenkomst / 123                                                                               |
| 4.9.5.1   | Matigingsrecht van de rechter / 124                                                                      |
| 4.9.6     | Verjaring / 124                                                                                          |
| 4.10      | De vaststelling van de hoogte van het loon / 125                                                         |
| 4.10.1    | Inleiding / 125                                                                                          |
| 4.10.2    | De hoogte van het loon en het gebruik / 126                                                              |
| 4.10.3    | De hoogte van het loon en de redelijkheid / 126                                                          |
| 4.10.4    | Reikwijdte van de toepasselijkheid van de regeling over de vaststelling van de hoogte van het loon / 126 |
| 4.10.5    | De overheidsbemoeienis met de vaststelling van de hoogte van het loon / 127                              |
| 4.10.5.1  | Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag / 127                                                          |
| 4.10.5.2  | De hoogte van het minimumloon / 128                                                                      |
| 4.10.5.3  | Het minimumloon en de ontkoppeling / 128                                                                 |
| 4.10.5.4  | Het minimumloon en 'normale arbeidsduur' / 129                                                           |
| 4.10.5.5  | De handhaving van het minimumloon / 129                                                                  |
| 4.10.5.6  | De Wet op de loonvorming / 130                                                                           |
| 4.10.5.7  | Loonmaatregel / 131                                                                                      |
| 4.10.5.8  | Loonmaatregel, uitzonderlijke situatie / 131                                                             |
| 4.10.5.9  | Loonmaatregel, externe factoren / 132                                                                    |
| 4.10.5.10 | Karakter van de loonmaatregel / 132                                                                      |
| 4.10.5.11 | Andere maatregelen / 132                                                                                 |
| 4.10.5.12 | De termijn van de loonmaatregel / 132                                                                    |
| 4.10.5.13 | Vrijstelling en ontheffing van de loonmaatregel / 132                                                    |
| 4.10.5.14 | Sancties / 133                                                                                           |
| 4.11      | Minimumaanspraak op loon / 133                                                                           |
| 4.11.1    | Inleiding / 133                                                                                          |
| 4.11.2    | Berekening van de periode / 133                                                                          |
| 4.12      | Geen arbeid, geen loon / 135                                                                             |
| 4.13      | Geen arbeid wel loon (1); toerekening naar redelijkheid / 137                                            |
| 4.13.1    | Inleiding / 137                                                                                          |
| 4.13.2    | Toerekening naar redelijkheid / 137                                                                      |
| 4.13.2.1  | Privéomstandigheden van de werknemer, de uitzonderingen / 138                                            |
| 4.13.2.2  | Verwijtbaar handelen of nalaten / 138                                                                    |
| 4.13.2.3  | Risicosfeer van de werkgever / 139                                                                       |

|           |                                                                                |
|-----------|--------------------------------------------------------------------------------|
| 4.13.2.4  | Het verbod van werktijdverkorting / 139                                        |
| 4.13.2.5  | Ontheffing / 141                                                               |
| 4.13.2.6  | Vrijstellingen / 143                                                           |
| 4.13.2.7  | Sanctie / 144                                                                  |
| 4.13.2.8  | Strafbaar feit / 144                                                           |
| 4.13.2.9  | Verbod van werktijdverkorting en loondoorbetaling / 144                        |
| 4.13.2.10 | Schorsing of op non-actiefstelling / 145                                       |
| 4.13.2.11 | Collectieve acties / 146                                                       |
| 4.13.3    | De bereidheid van de werknemer om de overeengekomen arbeid te verrichten / 148 |
| 4.13.3.1  | De overeengekomen arbeid / 149                                                 |
| 4.13.4    | De vermindering van de loonaanspraak / 150                                     |
| 4.13.5    | De beperking van het loondoorbetalingsrisico / 151                             |
| 4.13.5.1  | De beperking van het loondoorbetalingsrisico in tijd / 151                     |
| 4.13.5.2  | Het loondoorbetalingsrisico en de nulurencontracten / 151                      |
| 4.13.5.3  | Nietige bedingen / 153                                                         |
| 4.13.6    | Andere wettelijke uitzonderingen / 153                                         |
| 4.14      | Geen arbeid wel loon (2); ziekte, zwangerschap en bevalling / 154              |
| 4.14.1    | Inleiding / 154                                                                |
| 4.14.2    | Het begrip 'ziekte' / 156                                                      |
| 4.14.2.1  | Situationele of situatieve arbeidsongeschiktheid / 157                         |
| 4.14.2.2  | Alcohol- of drugsverslaving / 159                                              |
| 4.14.3    | De begrippen 'zwangerschap' en 'bevalling' / 159                               |
| 4.14.4    | Loondoorbetaling bij ziekte / 159                                              |
| 4.14.5    | Loondoorbetaling en zwangerschap en bevalling / 162                            |
| 4.14.6    | Berekening van de periode van honderdvier weken / 163                          |
| 4.14.6.1  | Zwangerschaps- en bevallingsverlof en de samentelling / 165                    |
| 4.14.7    | Verlenging van de periode van honderdvier weken / 166                          |
| 4.14.8    | Beperkingen van de loondoorbetalingsverplichting bij ziekte / 167              |
| 4.14.8.1  | Opzet/valse informatie / 167                                                   |
| 4.14.8.2  | Belemmering of vertraging genezing / 170                                       |
| 4.14.8.3  | Weigeren passende arbeid / 172                                                 |
| 4.14.8.4  | Arbeidsovereenkomst blijft intact / 176                                        |
| 4.14.9    | Vermindering van de loondoorbetalingsverplichting / 177                        |
| 4.14.10   | Opschorting van de loondoorbetalingsverplichting / 177                         |
| 4.14.11   | Afwijkingsmogelijkheid / 179                                                   |
| 4.14.12   | Loondoorbetaling bij huishoudelijk personeel / 179                             |
| 4.15      | Een deskundigenverklaring oftewel een 'second opinion' / 180                   |
| 4.15.1    | Inleiding / 180                                                                |
| 4.15.2    | Overleggen van de deskundigenverklaring / 181                                  |
| 4.15.3    | Inhoud van de deskundigenverklaring / 183                                      |
| 4.15.4    | Aanduiding deskundige / 184                                                    |
| 4.15.5    | Verplichtingen deskundige / 184                                                |
| 4.15.6    | Het achterwege blijven van een deskundigenverklaring / 185                     |
| 4.16      | De loonstrook / 186                                                            |
| 4.16.1    | Sanctie / 187                                                                  |
| 4.17      | Verrekening / 187                                                              |
| 4.17.1    | Tijdens de looptijd van de arbeidsovereenkomst / 187                           |

|          |                                                                                         |
|----------|-----------------------------------------------------------------------------------------|
| 4.17.1.1 | Sanctie / 189                                                                           |
| 4.17.1.2 | Rekening-courant en faillissement / 189                                                 |
| 4.17.2   | Aan einde van de looptijd van de arbeidsovereenkomst / 190                              |
| 4.18     | Overdracht en verpanding van het loon / 190                                             |
| 4.18.1   | Inleiding / 190                                                                         |
| 4.18.1.1 | Het doen van afstand door de werknemer / 191                                            |
| 4.18.2   | Volmacht tot invordering van het loon / 191                                             |
| 4.18.3   | Sanctie / 191                                                                           |
| 4.18.4   | Het consumentenkrediet / 192                                                            |
| 4.19     | De ketenaansprakelijkheid voor het te betalen loon / 192                                |
| 4.19.1   | Inleiding / 192                                                                         |
| 4.19.2   | Wanneer is de ketenaansprakelijkheid voor de loonbetaling van toepassing? / 193         |
| 4.19.3   | Hoofdelijke en volgtijdelijke aansprakelijkheid / 194                                   |
| 4.19.4   | De door de werknemer te volgen route / 194                                              |
| 4.19.5   | Uitzonderingen op de hoofdelijke en de volgtijdelijke aansprakelijkheid / 197           |
| 4.19.6   | Aansprakelijkheid van de hoofdopdrachtgever / 198                                       |
| 4.19.7   | Algehele uitzondering op de aansprakelijkheid / 199                                     |
| 4.19.8   | Toepasselijkheid bij een overeenkomst naar buitenlands recht / 200                      |
| 4.19.9   | Verhaalsmogelijkheden / 201                                                             |
| 4.19.10  | De informatieverplichting jegens de werknemer / 202                                     |
| 4.19.11  | Nietigheid / 203                                                                        |
| <b>5</b> | <b>De arbeid / 205</b>                                                                  |
| 5.1      | Inleiding / 205                                                                         |
| 5.2      | Persoonlijk arbeid verrichten / 206                                                     |
| 5.2.1    | Geen dwangsom of gijzeling bij niet-nakoming van de persoonlijke arbeidsprestatie / 207 |
| 5.3      | Het rechtsvermoeden van de omvang van de arbeid / 207                                   |
| 5.4      | Recht op arbeid/tewerkstelling / 210                                                    |
| 5.5      | De Wet aanpassing arbeidsduur / 212                                                     |
| 5.5.1    | Inleiding / 212                                                                         |
| 5.5.2    | Een wettelijk recht op aanpassing van de arbeidsduur / 212                              |
| 5.5.3    | Drempels voordat een verzoek kan worden gedaan / 213                                    |
| 5.5.4    | Voorwaarden waaraan het verzoek moet voldoen / 214                                      |
| 5.5.5    | Het overleg tussen de werkgever en de werknemer / 215                                   |
| 5.5.6    | Zwaarwegende bedrijfs- of dienstbelangen / 215                                          |
| 5.5.6.1  | Vermindering van de arbeidsduur / 216                                                   |
| 5.5.6.2  | Vermeerdering van de arbeidsduur / 217                                                  |
| 5.5.7    | De beslissing / 217                                                                     |
| 5.5.8    | Vermeerdering van de arbeidsduur; afwijking bij collectieve arbeidsovereenkomst / 218   |
| 5.5.9    | Bijzondere positie van de kleine bedrijven / 218                                        |
| 5.6      | De Arbeidstijdenwet / 218                                                               |
| 5.6.1    | Inleiding / 218                                                                         |
| 5.6.1.1  | Leidinggevend en hoger personeel / 220                                                  |
| 5.6.1.2  | De vrijwilliger / 221                                                                   |

|          |                                                                                |
|----------|--------------------------------------------------------------------------------|
| 5.6.2    | Het verbod van kinderarbeid / 221                                              |
| 5.6.2.1  | Uitzonderingen / 222                                                           |
| 5.6.3    | Algemene verplichtingen van de werkgever / 222                                 |
| 5.6.4    | Arbeids- en rusttijden / 223                                                   |
| 5.6.4.1  | Het begrip 'arbeidstijd' / 224                                                 |
| 5.6.4.2  | Het begrip 'rusttijd' / 225                                                    |
| 5.6.4.3  | Het begrip 'dienst' / 226                                                      |
| 5.6.4.4  | Het begrip 'pauze' / 226                                                       |
| 5.6.4.5  | Het begrip 'nachtdienst' / 226                                                 |
| 5.6.4.6  | Het begrip 'consignatie' / 227                                                 |
| 5.6.4.7  | De begrippen 'week' en 'dag' / 228                                             |
| 5.6.4.8  | De begrippen 'wekelijks' en 'dagelijks' / 228                                  |
| 5.6.4.9  | Het begrip 'aard van de arbeid' / 228                                          |
| 5.6.4.10 | Het begrip 'bedrijfsomstandigheden' / 229                                      |
| 5.6.4.11 | De samenloop / 229                                                             |
| 5.6.4.12 | Overwerk / 230                                                                 |
| 5.6.4.13 | De verplichting tot het verrichten van overwerk / 230                          |
| 5.6.5    | Handhaving / 231                                                               |
| 5.7      | De Arbeidsomstandighedenwet / 233                                              |
| 5.7.1    | Inleiding / 233                                                                |
| 5.7.2    | Het algemene kader voor het arbeidsomstandighedenbeleid / 236                  |
| 5.7.2.1  | Inhoudelijke algemene principes voor arbeidsomstandighedenbeleid / 236         |
| 5.7.2.2  | Algemene doelvoorschriften / 236                                               |
| 5.7.2.3  | De arbeidshygiënische strategie / 237                                          |
| 5.7.2.4  | Aanpassing arbeidsplaats werknemer met structurele functionele beperking / 237 |
| 5.7.2.5  | Psychosociale arbeidsbelasting / 237                                           |
| 5.7.2.6  | Doelvoorschriften gericht op specifieke arbeidsrisico's / 239                  |
| 5.7.2.7  | Concrete doelvoorschriften / 239                                               |
| 5.7.2.8  | Procesnormen / 239                                                             |
| 5.7.2.9  | De zogenoemde 'systeembepalingen' / 240                                        |
| 5.7.2.10 | De risico-inventarisatie en -evaluatie / 240                                   |
| 5.7.2.11 | Plan van aanpak / 241                                                          |
| 5.7.2.12 | Uitvoering organiseren / 241                                                   |
| 5.7.2.13 | Evaluatie en bijstelling / 241                                                 |
| 5.7.2.14 | Enkele bijzondere werkgeversverplichtingen / 242                               |
| 5.7.2.15 | De inschakeling van deskundigheid / 242                                        |
| 5.7.3    | Werknemersverplichtingen / 243                                                 |
| 5.7.4    | Handhaving / 244                                                               |
| 5.8      | De Wet arbeid vreemdelingen / 244                                              |
| 5.8.1    | De kern van de Wet arbeid vreemdelingen: verbod / 244                          |
| 5.8.1.1  | Uitzonderingen / 246                                                           |
| 5.8.1.2  | Meldingsverplichting / 247                                                     |
| 5.8.2    | De tewerkstellingsvergunning of gecombineerde vergunning / 247                 |
| 5.8.2.1  | De aanvraag / 247                                                              |
| 5.8.2.2  | Weigeringsgronden / 247                                                        |
| 5.8.2.3  | De dwingende weigeringsgronden / 247                                           |

|          |                                                                                                                                               |
|----------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 5.8.2.4  | De facultatieve weigeringsgronden / 248                                                                                                       |
| 5.8.2.5  | Duur van een tewerkstellingsvergunning of gecombineerde vergunning / 249                                                                      |
| 5.8.2.6  | Beperkingen en voorschriften / 249                                                                                                            |
| 5.8.2.7  | Intrekking / 250                                                                                                                              |
| 5.8.2.8  | Verlenging / 250                                                                                                                              |
| 5.8.3    | De identificatieplicht / 251                                                                                                                  |
| 5.8.4    | De medewerkingsplicht / 251                                                                                                                   |
| 5.8.5    | Handhaving / 251                                                                                                                              |
| <b>6</b> | <b>Arbeidsovereenkomst aangegaan voor (on)bepaalde tijd / 253</b>                                                                             |
| 6.1      | Inleiding / 253                                                                                                                               |
| 6.2      | De arbeidsovereenkomst aangegaan voor bepaalde tijd / 253                                                                                     |
| 6.2.1    | Inleiding / 253                                                                                                                               |
| 6.2.2    | Aangegaan in tijdseenheden / 253                                                                                                              |
| 6.2.3    | Aangegaan voor een objectief bepaalbare duur / 254                                                                                            |
| 6.2.4    | Aangegaan onder ontbindende voorwaarde / 254                                                                                                  |
| 6.2.5    | Objectief bepaalde duur of ontbindende voorwaarde? / 256                                                                                      |
| 6.3      | De omzetting van een arbeidsovereenkomst die is aangegaan voor bepaalde tijd in een voor onbepaalde tijd aangegane arbeids-overeenkomst / 256 |
| 6.3.1    | Inleiding / 256                                                                                                                               |
| 6.3.2    | Arbeidsovereenkomsten die zijn aangegaan voor bepaalde tijd voor langer dan vierentwintig maanden / 257                                       |
| 6.3.2.1  | Uitzondering / 258                                                                                                                            |
| 6.3.3    | De keten van arbeidsovereenkomsten die zijn aangegaan voor bepaalde tijd / 259                                                                |
| 6.3.4    | De zogenoemde 'draaieurconstructie' en het 'opvolgend werkgeverschap' / 262                                                                   |
| 6.3.4.1  | De zogenoemde 'draaieur'-constructie / 262                                                                                                    |
| 6.3.4.2  | Het opvolgend werkgeverschap / 263                                                                                                            |
| 6.3.5    | Afwijking is mogelijk / 265                                                                                                                   |
| 6.3.5.1  | De afwijkingsmogelijkheid bij cao / 265                                                                                                       |
| 6.3.5.2  | De afwijkingsmogelijkheid voor de bestuurder / 268                                                                                            |
| 6.3.5.3  | De toepasselijkheid van de conversieregeling / 268                                                                                            |
| 6.4      | Verplichte vacaturemelding aan tijdelijke arbeidskrachten / 274                                                                               |
| <b>7</b> | <b>Vakantie en verlof / 277</b>                                                                                                               |
| 7.1      | Inleiding / 277                                                                                                                               |
| 7.2      | De vakantieregeling / 278                                                                                                                     |
| 7.2.1    | Het begrip 'vakantie' / 278                                                                                                                   |
| 7.2.2    | De wettelijke minimum vakantieaanspraken / 278                                                                                                |
| 7.2.2.1  | Aanspraak op vakantie op jaarbasis / 278                                                                                                      |
| 7.2.2.2  | Aanspraak op vakantie naar evenredigheid / 280                                                                                                |
| 7.2.2.3  | Afwijking van de evenredige aanspraak op vakantie / 280                                                                                       |
| 7.2.3    | De wettelijke minimum- en de bovenwettelijke vakantie-aanspraken / 281                                                                        |
| 7.2.4    | Hoofregel: recht op loon, opbouw vakantieaanspraken / 281                                                                                     |

|          |                                                                                          |
|----------|------------------------------------------------------------------------------------------|
| 7.2.5    | Uitzonderingen op de hoofdregel: geen recht op loon, wel opbouw vakantieaanspraken / 282 |
| 7.2.5.1  | Militaire dienst / 282                                                                   |
| 7.2.5.2  | Onbetaalde vakantie bij een nieuwe werkgever / 283                                       |
| 7.2.5.3  | Het bijwonen van vakbondsvergaderingen / 283                                             |
| 7.2.5.4  | Onvrijwillige werkloosheid / 284                                                         |
| 7.2.5.5  | Het zogenoemde 'politiek verlof' / 284                                                   |
| 7.2.5.6  | Langdurend zorgverlof / 284                                                              |
| 7.2.5.7  | Zwangerschap, bevalling, adoptie en pleegzorg / 285                                      |
| 7.2.5.8  | Jeugdige werknemers en het volgen van onderricht / 285                                   |
| 7.2.5.9  | De zogenoemde 'bovenwettelijke vakantieaanspraken' / 285                                 |
| 7.2.6    | De als vakantie aan te merken dagen / 286                                                |
| 7.2.6.1  | Geen compensatie met vakantieaanspraken / 286                                            |
| 7.2.6.2  | Geen compensatie met vakantieaanspraken in de Wet arbeid en zorg / 287                   |
| 7.2.6.3  | Compensatie met vakantie en samenloop met verlofaanspraken / 287                         |
| 7.2.6.4  | Compensatie met vakantie met instemming / 288                                            |
| 7.2.6.5  | Compensatie met vakantie met instemming in de Wet arbeid en zorg / 288                   |
| 7.2.7    | Ziekte en compensatie met vakantieaanspraken / 289                                       |
| 7.2.7.1  | Ziekte waardoor de werknemer de overeengekomen arbeid niet verricht / 289                |
| 7.2.7.2  | Ziekte tijdens een vastgestelde vakantie / 290                                           |
| 7.2.7.3  | Samenloop / 291                                                                          |
| 7.2.8    | De vaststelling van vakantie / 291                                                       |
| 7.2.8.1  | De werkgever stelt vast, de werknemer bepaalt / 292                                      |
| 7.2.8.2  | Beslistermijn / 293                                                                      |
| 7.2.8.3  | 'Gewichtige redenen' / 293                                                               |
| 7.2.8.4  | De rol van het medezeggenschapsorgaan / 294                                              |
| 7.2.8.5  | Minimum aaneengesloten vakantie / 295                                                    |
| 7.2.8.6  | Voldoende vakantieaanspraken / 295                                                       |
| 7.2.8.7  | Snipperdagen of -uren / 296                                                              |
| 7.2.8.8  | Tijdige vaststelling van de vakantie / 296                                               |
| 7.2.9    | Recht op loon tijdens de vakantie / 297                                                  |
| 7.2.9.1  | Vakantiebonnen / 298                                                                     |
| 7.2.9.2  | Minimumvakantiebijslag / 298                                                             |
| 7.2.10   | Afkoop van vakantieaanspraken tijdens de duur van de arbeids-overeenkomst / 299          |
| 7.2.10.1 | Verbod van afkoop van vakantieaanspraken / 299                                           |
| 7.2.10.2 | Uitzondering voor bovenwettelijke vakantieaanspraken / 300                               |
| 7.2.11   | Vakantieaanspraken en de afkoop bij het einde van de arbeids-overeenkomst / 301          |
| 7.2.11.1 | Inleiding / 301                                                                          |
| 7.2.11.2 | Beëindigingswijze van de arbeidsovereenkomst speelt geen rol / 303                       |
| 7.2.11.3 | Betalingsonmacht van de werkgever / 303                                                  |
| 7.2.11.4 | Verklaring over het tegoed aan vakantieaanspraken / 304                                  |
| 7.2.12   | Verval en verjaring / 305                                                                |
| 7.2.12.1 | Vervaltermijn / 305                                                                      |

|          |                                                                                  |
|----------|----------------------------------------------------------------------------------|
| 7.2.12.2 | Verjaringstermijn / 308                                                          |
| 7.2.12.3 | Geen afwijking ten nadele van de werknemer, tenzij... / 309                      |
| 7.3      | De verlofregelingen / 310                                                        |
| 7.3.1    | Inleiding / 310                                                                  |
| 7.3.2    | Het zogenoemde ‘politiek verlof’ / 310                                           |
| 7.3.2.1  | Buitengewoon verlof / 310                                                        |
| 7.3.2.2  | Geen onbeperkt verlof / 311                                                      |
| 7.3.3    | Het zwangerschaps- en bevallingsverlof / 312                                     |
| 7.3.3.1  | Duur en ingang van het zwangerschaps- en bevallingsverlof / 312                  |
| 7.3.3.2  | Afwijkingsmogelijkheden / 313                                                    |
| 7.3.3.3  | Verlenging van het bevallingsverlof bij ziekenhuisopname van het kind / 314      |
| 7.3.3.4  | Overdracht van het bevallingsverlof bij de dood van de werkneemster/moeder / 314 |
| 7.3.3.5  | Flexibilisering van het bevallingsverlof / 315                                   |
| 7.3.3.6  | Meldingsverplichting / 316                                                       |
| 7.3.3.7  | Uitkering / 316                                                                  |
| 7.3.4    | Het adoptieverlof / 317                                                          |
| 7.3.4.1  | Afwijkingsmogelijkheden / 318                                                    |
| 7.3.4.2  | Duur en ingang van het adoptieverlof / 318                                       |
| 7.3.4.3  | Meldingsverplichting / 319                                                       |
| 7.3.5    | Het verlof in verband met pleegzorg / 319                                        |
| 7.3.5.1  | Pleegzorg – adoptie / 319                                                        |
| 7.3.6    | Het calamiteiten- en ander kortverzuimverlof / 320                               |
| 7.3.6.1  | Onvoorziene omstandigheden / 320                                                 |
| 7.3.6.2  | Zeer bijzondere persoonlijke omstandigheden / 321                                |
| 7.3.6.3  | Wettelijke of door overheid opgelegde verplichting / 322                         |
| 7.3.6.4  | Actief kiesrecht / 322                                                           |
| 7.3.6.5  | Kraamverlof / 322                                                                |
| 7.3.6.6  | Meldingsverplichting / 323                                                       |
| 7.3.6.7  | Informatieverplichting / 323                                                     |
| 7.3.6.8  | Afwijkingsmogelijkheden / 324                                                    |
| 7.3.7    | Het kortdurend zorgverlof / 325                                                  |
| 7.3.7.1  | Zorgbehoeftige personen / 326                                                    |
| 7.3.7.2  | Duur van het kortdurend zorgverlof / 328                                         |
| 7.3.7.3  | Meldingsverplichting / 328                                                       |
| 7.3.7.4  | Ingang van het kortdurend zorgverlof / 329                                       |
| 7.3.7.5  | Informatieverplichting / 329                                                     |
| 7.3.7.6  | Samenloop met calamiteitenverlof / 330                                           |
| 7.3.7.7  | Afwijkingsmogelijkheden / 331                                                    |
| 7.3.8    | Het langdurend zorgverlof / 331                                                  |
| 7.3.8.1  | Zorgbehoeftige personen / 332                                                    |
| 7.3.8.2  | Duur van het langdurend zorgverlof / 334                                         |
| 7.3.8.3  | ‘Meldings’-verplichting / 334                                                    |
| 7.3.8.4  | Zwaarwegend bedrijfs- of dienstbelang / 335                                      |
| 7.3.8.5  | Overlegverplichting / 336                                                        |
| 7.3.8.6  | Ingang van het langdurend zorgverlof / 337                                       |
| 7.3.8.7  | Einde van het langdurend zorgverlof / 338                                        |

|               |                                                                   |
|---------------|-------------------------------------------------------------------|
| 7.3.8.8       | Samenloop met kortdurend zorgverlof / 338                         |
| 7.3.8.9       | Afwijkingsmogelijkheden / 338                                     |
| 7.3.9         | Ouderschapsverlof / 339                                           |
| 7.3.9.1       | Geen territoriale begrenzing / 340                                |
| 7.3.9.2       | Leeftijd van het kind / 340                                       |
| 7.3.9.3       | Voor een of meer kinderen / 340                                   |
| 7.3.9.4       | Duur van het ouderschapsverlof / 340                              |
| 7.3.9.5       | Arbeidsduur en ouderschapsverlof / 341                            |
| 7.3.9.6       | Verklaring over het tegood aan aanspraken ouderschapsverlof / 341 |
| 7.3.9.7       | Meldingsverplichting / 342                                        |
| 7.3.9.8       | Wijzigingsmogelijkheid voor de werkgever / 342                    |
| 7.3.9.9       | Niet opnemen of voortzetten ouderschapsverlof / 343               |
| 7.3.9.10      | Behoud eigen functie / 344                                        |
| 7.3.9.11      | Afwijkingsmogelijkheden / 344                                     |
| <br>Bijlage 1 | <br>/ 345                                                         |
| <br>Bijlage 2 | <br>/ 349                                                         |
|               | <br><b>Rechtspraakregister / 351</b>                              |
|               | <br><b>Literatuuroverzicht / 359</b>                              |

# Hoofdstuk 1

## Inleiding

### 1.1 Het arbeidsrecht; een begripsbepaling

Het arbeidsrecht kan worden omschreven als het geheel van rechtsregels dat betrekking heeft op de arbeidsverhouding van de onzelfstandige beroepsbevolking in zowel de private als de publieke sector.<sup>1</sup> Het gaat dan om zowel de individuele als de collectieve relaties tussen de werkgevers en werknemers. Vaak ook wordt het begrip ‘arbeidsrecht’ beperkt tot de private sector en wordt het geheel van rechtsregels dat gericht is op het onzelfstandige deel van de beroepsbevolking dat werkzaam is in de publieke sector aangeduid als ambtenarenrecht.<sup>2</sup> Ook wordt wel de term ‘sociaal recht’ gebruikt, waarmee dan vaak wordt aangegeven dat ook de sociale zekerheid in ruime zin, dus niet alleen voor de onzelfstandige beroepsbevolking, maar voor alle ingezetenen in Nederland, eronder valt.<sup>3</sup> Hoe dan ook, al te veel waarde moet nu ook weer niet aan de omschrijving van het begrip ‘arbeidsrecht’ worden gegeven.<sup>4</sup> Het gaat in feite om niets meer dan een hulpmiddel om het werkterrein af te bakenen ten opzichte van de andere rechtsgebieden. Bovendien is het altijd moeilijk om een begrip als ‘het arbeidsrecht’ consequent te gebruiken. In dit boek wordt bijvoorbeeld nauwelijks aandacht besteed aan het ambtenarenrecht.

### 1.2 Het collectieve en individuele arbeidsrecht

#### 1.2.1 Inleiding

Het arbeidsrecht laat zich op verschillende wijzen opdelen. Zo kan naar het doelgebied gekeken worden, zoals arbeidsvoorwaarden, arbeidsomstandigheden of medezeggenschap. Ook kan worden gekeken naar de rechtsbron, zoals wettelijk arbeidsrecht, contractueel arbeidsrecht en cao-recht. Ook kan naar de werkingsfeer, die daarmee samenhangt, worden gekeken, zoals algemeen geldend arbeidsrecht, groepsrecht en contractueel recht. De meest gebruikelijke onderscheiding is de tweedeling in individueel en collectief arbeidsrecht, maar deze onderscheiding is grof, nu veel van het individuele arbeidsrecht algemeen geldt en het collectieve

1. Zie H.L. Bakels, W.H.A.C.M. Bouwens, M.S. Houwerzijl & W.L. Roozendaal 2013, p. 1.
2. Zie hierover onder meer: E.P. de Jong, in: *Vijftig jaar sociaal recht in Leiden*, p. 47-57; T. van Peijpe & J. Riphagen 1998; M.I.S. Korteweg-Wiers, P.M.B. Schrijvers & K.F.A.M. Weijling 2003; H.S.P. Stuiver 2003; E. Verhulp (red.) 2005; ROP, Advies 2006/27; P.J. Schaap, SR 2006, p. 217-219.
3. Zie ook onder meer: E.P. de Jong 1979; J. van Langendonk, in: *Blinde vlekken in het sociaal recht*, p. 9-18; J.J.M. van der Ven, in: *Schetsen voor Bakels*, p. 305-315; E.P. de Jong, SMA 1988, p. 88-107.
4. Zie ook onder meer: F.J.H.M. van der Ven 1946; M.G. Levenbach, in: *Arbeidsrecht Een bundel opstellen*, p. 107-110; M.G. Levenbach, in: *Arbeidsrecht Een bundel opstellen*, p. 111-114; M.G. Levenbach, in: *Van sociale politiek naar sociaal recht*, p. 55-71; N.E.H. van Esveld 1967; I.A.C. van Haren 1971; I.A.C. van Haren 1972, p. 77-108; J.J.M. van der Ven, in: *Schetsen voor Bakels*, p. 305-315.